

Ali Alpar:

ALLEA'ya TÜBA kuruluşundan sonra hemen üye oldu. Gayet normal, yeni bir akademi kuruldu Türkiye'de. TÜBA başkanları, temsilcileri ALLEA'nın toplantılarına gidip gelmeye başladı. Özellikle Engin Bermek döneminde, çok inisiyatifi olan, proaktif bir insandır, Engin Bey, ALLEA'yla ilişkiler de gayet iyi gidiyor. TÜBA'ya bu KHK darbesi vurulduğu zaman ALLEA dahil tek tek yabancı akademilere olay şöyle yansıdı, bizim üyelerimizin dünyada iş birliği yaptıkları meslektaşları var, kendi alanlarında. Mesela bir tıp profesörü hocanın başka bir ülkede beraber çalıştığı birisi var, o kişi de filanca ülkenin akademisinin üyesi. İnsanlar, bazılarımız, kendi tanıdığımız, şahsi dostluğumuz olan, ama önde gelen ve kendi ülkelerinin akademilerinin üyeleri olan insanlara yazdılar. Yani bilim dünyasında uluslararası böyle bir dayanışma da vardır zaten. Onlar, bazıları akademilerinin yönetimindeydiler veya değildiler ama akademi yönetimlerine yazdılar. O akademilere Türkiye'deki KHK'nın metni çevrildi, vesaire. Mesela ALLEA, daha 2011'de bu KHK sırasında gayet güzel, diplomatik dille yazılmış, ciddi bir mektubu, Türkiye'deki en üst düzey yetkililere gönderdi. Bu bizim kuruluşumuzdan önce. Doğrudan doğruya Bilim Akademisi'nin yaptığı bir şey değil, ama TÜBA içerisinde bulunan, o sırada istifa eden, sonra herhâlde çoğu bizim üyemizdir onların, insanların kişisel temaslarının akademilere yansmasıyla başka bir sürü akademi de Amerikan Akademisi, vs., bir sürü akademi... Böyle şeyler oldu. Ondan sonra biz kurulunca, ilk yıl önceliğimiz nasıl üye seçeceğimizi düşünüp yönergelerimizi yapmak ve BAGEP'i başlatmaktı. Ardında Avrupa Akademiler Birliği'ne "Biz şimdi bir sivil toplum kuruluşu olarak kurulduk, size üye olmak istiyoruz." Onların zaten nasıl üye olunacağı konusunda tabii belli kuralları var, web sitelerinde var, onlara göre. Onlar da dediler ki, şaşıracak kadar ilgi gösterdiler, "Biz durumu öğrenme ziyareti yapacağız gelip Türkiye'ye, gelip sizi ziyaret edelim" dediler. O dönem, dünyadaki akademiler, Avrupa'daki akademiler açısından da önemli bir dönemdi. Çünkü demin sözünü ettiğim, 1990'larda birçok ülkenin akademileri bir gençleşme, genç akademiler kurulsun, akademiler çok böyle artık üyeleri yaşlı, fazla böyle fildişi kule, toplumdan uzak, kamuoyuyla ilişki kuralım, belli konularda daha aktif olalım, genç nesilden yeni akademisyenler bulalım gibi bir gayret içindeler, 1990'larda. 2000'li yılların, 2010'dan önce, ALLEA biraz daha canlandı, içinde bu genç akademilerin faaliyetlerini bir araya getirdiler. ALLEA'nın bizim kuruluş dönemimizdeki başkanı, bir Alman tıp profesörü, Profesör Günter Stock, özellikle aktif, çok çalışkan ve yaratıcı fikir üreten bir adam. Hem kamu sektöründe hem özel sektör, ilaç şirketlerinde araştırma faaliyetlerinin başında bulunmuş, ondan sonra ALLEA'ya gelmiş. Günter Stock 2012 sonu yine herhâlde iki yönetim kurulu üyesiyle birlikte bu durumu öğrenme turu, "fact-finding visit", koydukları terimle, Türkiye'ye geldiler.

Önce Ankara'ya gittiler. Ankara'da TÜBA yetkilileriyle konuştular. Ondan sonra buraya geldiler. Ve bizim bu dersane sıralarında oturduğumuz, üst kattaki eski yerimizde bizi ziyaret ettiler. Son derece yapıcı bir toplantı oldu. Çünkü herkes birbirinin bilimsel statüsünden, ciddi akademisyenler olduğundan emin. Zaten böyle bir meslektaşlık bağı var. Çok açık fikirli, hazırlıklı olarak geldiler. Ama TÜBA'nın başına gelen şeyleri biliyorlardı. Yani KHK, vesaireyi. Zaten dediğim gibi Cumhurbaşkanı ve Başbakan'a mektup yazmışlardı. Biz de biraz daha anlattık, imkânlarımızın neler olduğunu, ne yapmayı düşündüğümüzü, vs. Yeni TÜBA'dan da bahsetmemizi istediler. Biz dedik ki, "Biz orayı bilmiyoruz. Orayı akademi olarak da görmüyoruz. Biz onlardan size bahsetmek, onları çekiştirmek de istemiyoruz" dedik. "Ama bizim gözümüzde şeyi kaybettiler, üyelerini kendisi seçmiyor." Hiç unutmayız onu, Şevket Pamuk, Ersin Yurtsever ve ben vardık o toplantıda. "Ama onlar sadece sizden bahsediyorlar" dediler. Ankara'ya gittiklerinde. Çünkü bizim kuruluşumuz ve bizim üyelik başvurumuzla ilgili bir ziyarete gittikleri için yeni TÜBA yönetimine, onlar da bizim üzerimize tabii, "Bunları almayın" falan gibi herhâlde, artık ne dedilerse... "Biz onları konuşmak istemiyoruz, ama böyle böyle yapmak istiyoruz, tüzüğümüz bu..." Başvurduk. Ve ilk genel kurullarında bizi asosiye üye yaptılar. Çünkü diplomatik bir mesele. TÜBA onların üyesi ve oradaki diğer akademi temsilcilerinin birçoğunun akademi nosyonu çok farklı bile olsa bir üyeyi böyle bir uluslararası federasyondan çıkartmak olacak bir iş değil. Bir ilke meselesi değil, bir diploması meselesi. Türkiye'nin kamu kuruluşu. Ve TÜBA da herhâlde, biz o toplantıda yokuz tabii, üye de değiliz, epeyce bir engellemeye çalıştı. Onun için ilk aşamada onların genel kurulunda bizi asosiye üye olarak kabul ettikleri sonucu çıktı. Biz de asosiye olarak, oy verme hakkımız yok, ama genel kuruluna gidiyoruz. Gitmeye başladık. TÜBA yöneticileriyle de dolayısıyla orada tanıştık, el sıkıştık, hâl hatır sorduk. Ve orada konuşulan, akademik konularda falan söz aldık, katkı yaptık, hazırlıklı gidiyoruz. Bazılarını tanıyoruz, bazılarını tanımıyoruz, birçok akademi yöneticileriyle tanıştık. Bizler için o, bilim dünyasında yetişmiş, uluslararası bilimsel toplantılarda bulunmuş insanlar için çok doğal bir ortam. Orada bir meslek muhitinde oluyorsunuz. Türkiye'nin bazı üniversite çevrelerinde de olan, işte bu Batı karşısında olan biraz bir aşağılık, güvensizlik kompleksi bizde yok. Çünkü biz kendi mesleğimizde dünyayla aynı düzeyde olduğumuza güvenen insanlarız. Zaten öyle şeylere alışığız. Dolayısıyla o ortama biz çok kolay intibak ettik ve boş bırakmadık, bütün toplantılara gittik. Ki biz bunu tabii TÜBA gibi değil, (şimdi yeni başladık, artık akademimiz resmi toplantılara üyelerinin masraflarını ödüyor,) ama biz cebimizden ödeyerek gidiyorduk. İşte iki sene veya üç sene, bu asosiye üyelik şu kadar da sürer diye bir kural da yok. Bize onlar kendiliklerinden yönetim kurulumuz sizin şimdi isterseniz tam üyelik için başvurunuzu gündeme alabilir dediler. Biz de hazırlandık, o başvuruyu yaptık. Ondan sonra da onların bize sözlü olarak söylediklerine göre büyük bir çoğunlukla, kullandıkları ifade ezici çoğunluk idi, genel kurullarında kabul gördük. Bizim üyeliğimize ALLEA'da hoş bakmayan birtakım

ALLEA küçük akademiler var. Bunlar daha ziyade eski Doğu Avrupa ülkelerinin, Balkanların akademileri. Neden? Çünkü onlarda da hükümetle ilişkiler önemli. Tabii bütün, Batı Avrupa’da da akademiler kamu bütçesinden destek alıyorlar ama çok büyük ölçüde, tabii ki hükümetin ne diyeceğini gözetiyorlar hepsi, ama çok büyük ölçüde bağımsız hareket ediyorlar. Doğu Avrupa’daki hepsi değilse de bazı akademilerde hükümetle ilişkileri ve kendi memleketlerinde de bir tane sivil toplum kuruluşu çıkar, bağımsız akademi olmak isterse “Ne yaparız?” endişesi var. Küçük bir azınlık bunlar, üç beş tane sanıyorum, TÜBA’yla birlikte bizim üyeliğimizi kabul etmeyen üye çıktı. Ama büyük çoğunluğu bizi istediler.

Önder Pekcan:

Avrupa bizi o süreçte çok iyi takip etti. Abdullah Gül’e mektuplar yazılmış, vs. Avrupa zaten bizi istiyordu, ALLEA. O yüzden oraya kabul edildik. Avrupa bizi tanıdığı için. Ama Asya’da bizim aleyhimize bir TÜBA üyesinin davranmasıyla herhâlde o iş olmadı. Namık Kemal Aras, o TÜBA üyesi. Galiba orada yönetim kurulu üyesi olabilir. ALLEA’da sadece iki tane aleyhte oy var. Galiba biri Makedonlar, biri de belki de Bosnalılar. Bizim hükümetle arası olanlar. Hatta Şevket Pamuk bunu anlatabilir, seçim oluyor, bitiyor, TÜBA üyesi aleyhimize konuşuyor, ALLEA seçimlerinde, bizim kabulümüzde, ama seçim bittikten sonra geliyor o TÜBA üyesi Şevket’e diyor ki, “Ya mecburdum aleyhinizde konuşmaya. Sizi çok seviyorum.” Siyasi bağımlılığı var.

Önder Pekcan:

Mektuplar geliyor yurtdışından. Avrupa Akademisi’nden, hatta Abdullah Gül’e yazılı mektuplar var, “Ekselans, bu olmadı, bunu düzeltseniz” gibilerden. Abdullah Gül’e galiba Çiğdem Kağıtçıbaşı ile bir grup gidiyor. Sanki dikkate alacakmış gibi bir şeyler duyduk. Çiğdem’in gittiğini hatırlıyorum. Yanında kim vardı başka onu bilmiyorum. Öyle bir şey oldu. Ama sonuç çıkmadı tabii.

Yeşim Atamer:

Biz Türkiye Bilimler Akademisi TÜBA’dan ayrılarak oluşturulmuş bir akademiyiz. Bu arada şunu söyleyeyim, bir ülkede bir akademi olur diye bir kural yoktur zaten. Almanya’da açıkçası sayısını bile bilmiyorum ama herhâlde, tahmin ediyorum 10’un üzerinde akademi vardır. Dolayısıyla öyle bir kural yok. Akademi sadece ve sadece devletin desteğini alan kurumdur, bizim gibi dernek ve dolayısıyla da kamu kaynakları değil de özel kaynaklardan beslenen bir akademi, akademi değildir diye de bir kural yok. Her ülkede farklı gelişmiştir bu. Bizimkisi daha zor olan. Çünkü bütün kaynaklarımızı kendimiz yaratmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla ilk aşamada kurulduğunda Bilim Akademisi düşününüz ki Avrupa’da yüzlerce yıllık geçmişi olan

ALLEA akademiler var. O akademilerin de dahil olduğu mesela ALLEA, Avrupa Akademiler Birliği, oraya başvurumuzu yaptığımızda, belirli bir sürecin sonunda tam üyeliğin çıkmış olması bizim kurum olarak kabul edildiğimiz, onaylandığımız anlamına geliyor. O açıdan tabii bizim için çok büyük önem taşıyor. Şu anda TÜBA'yla birlikte Bilim Akademisi de tam üye konumundadır. Dolayısıyla söz hakkı, oy hakkı vesaire açısından bakıldığında, oradaki çalışmalara, komisyonlar çerçevesinde ve senede bir olan genel kurullarda katılma statümüz var.